

[Morten Lange.]

et, om jeg så må sige, sammenløb af institutioner.

Undervisningsministeren (Helge Larsen):

Til det første spørgsmål: Jeg vil gerne i udvalget drøfte de muligheder, som hr. Morten Lange nævnte. Om der er nogen af dem, der er realisable, tør jeg ikke sige, men jeg vil meget gerne være med til en overvejelse af det. Det sidste spørgsmål skal jeg også gerne deltage i drøftelsen af i udvalget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til udvalget angående videnskabelig forskning. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om universiteternes styrelse [af Morten Lange og Orla Møller].

(Lovforslaget (nr. 46) findes i tillæg A. sp. 1241, fremsættelsen i tidenden sp. 713).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Undervisningsministeren (Helge Larsen):

Jeg har tidligere på eftermiddagen i et svar til fru Merete Bjørn Hanssen beskæftiget mig med de principielle tanker bag styrelsesloven for universiteterne, men må alligevel også nu sige et par ord derom. Sagen drejer sig nemlig ikke bare om nogle studentpolitiske ønsker, men nok så meget om grundlæggende demokratiske rettigheder og pligter.

Ifølge den nye lov er universiteter klart defineret som statsuniversiteter, altså offentlige institutioner, der forvalter betydelige offentlige midler — det vil være omkring 600 mill. kr. for det kommende år — og som driver undervisning og forskning i betydeligt omfang. Det kan altså ikke være

folketinget som lovgivende og bevilgende myndighed ligegyldigt, hvordan universiteterne styres.

Det ældgamle Københavns universitet har hidtil på grundlag af gamle forordninger været styret af et professorskollegium. Alle er enige om, at tiden er løbet fra dette. Den nye styrelseslov fastsætter, at universiteterne fremtidigt skal styres af organer, hvortil såvel lærere som studerende har valget og er valgbare. Jeg gentager, at det altså drejer sig om offentlige institutioner, der administrerer meget store beløb, og der kan derfor ikke være tvivl om, at folketinget må give regler for, hvorledes de styrende organer skal vælges.

Derfor har folketingets flertal også i styrelsesloven fastlagt visse principper, nærmere uddybet i betænkningen, og i overensstemmelse dermed har jeg udstedt valgreglerne. Hovedprincippet i dem er, at der skal være direkte valg, at valgene af såvel lærerrepræsentanter som af de studerendes repræsentanter gælder for bestemte perioder, samt at der skal være adgang til forholdstalsvalg mellem kandidatlistor, hvis der opstilles mere end én liste.

Disse hovedregler er overensstemmende med, hvad der gælder for demokratiske valg i det danske samfund i øvrigt. Jeg betragter ikke universitetet som studenternes universitet eller som professorernes eller lærernes universitet, men som samfundets universitet. Derfor forekommer det mig også indlysende, at valgregler for universiteterne må være på linje med valgregler, der gælder for valg af styrelser på andre af samfundslivets områder.

Jeg kan ikke forestille mig, at socialdemokratiet med den tradition, dette parti har som forkæmper for demokrati, skulle kunne være imod disse principper. Jeg kan heller ikke rigtig tænke mig, at SF skulle kunne være imod dem.

Hvad jeg her har sagt om styrelsesloven og om demokratiske valgregler, er baggrunden for, at jeg ikke kunne godkende de valgregler, som studenterrådet ved Københavns universitet udformede. For det første indeholdt de ikke adgang til, at der ved opstilling af flere kandidatlistor kunne sikres forskellige synspunkter en rimelig repræsentation gennem forholdstalsvalg. Der var kun adgang til at

[Undervisningsministeren.]

opstille én liste. For det andet indeholdt de bestemmelser om, at der skulle vælges flere studenterrepræsentanter, end der skal være i universitetsorganerne, således eksempelvis 44 studenterrepræsentanter til konsistorium, hvor de studerende har 11 pladser. De 11 skulle således udpeges blandt de 44 af studenterrådet selv. Men det er ikke, hvad der almindeligvis forstås ved direkte valg. Dernæst skulle de studerendes repræsentanter i de styrende organer kunne udskiftes i årets løb, hvad der er klart imod lovens bestemmelser om, at de studerendes repræsentanter skal vælges for 1 år ad gangen.

Derudover gør et andet og meget væsentligt forhold sig gældende. Hyppig udskiftning af en styrelses medlemmer gør enhver beslutning langsommelig og besværlig, og adgang til at skifte ud blandt de valgte repræsentanter giver uklarhed og usikkerhed om ansværets placering og strider mod det repræsentative system, som dansk demokrati bygger på. Medlemmerne af de styrende organer, såvel lærere som studerende, har ikke bare ret til at fremføre synspunkter, men også pligt til at træffe beslutninger, som de er ansvarlige for. Derfor bør det være den samme person, der varetager et mandat valgperioden igennem. Det er et offentligt hverv, den valgte repræsentant påtager sig, med ansvar for offentlige midlers anvendelse og offentlige opgavers løsning. Med medindflydelse og medbestemmelse følger også ansvar, der ikke kan forflygtiges ved, at snart én, snart en anden besætter en plads i det styrende universitetsorgan.

Jeg kan ikke forestille mig, at det høje ting skulle være uenig i de synspunkter, som jeg her har trukket op. Det er de synspunkter, som ligger bag de valgeregler, der er udstedt for universitetets lærere og studerende. De er overensstemmende med de synspunkter, som har ligget bag opbygningen af det danske demokrati, en opbygning, som socialdemokratiet har haft sin store andel i. Hvad er det, der gør, at socialdemokratiet ikke vil være med til at føre disse synspunkter ind i styrelsen af universiteterne? Jeg vil lytte med megen interesse.

Orla Møller: Love, der er vedtaget i dette ting, skal naturligvis holdes, uanset med

hvilken majoritet de er vedtaget. Lad dette være sagt til indledning, så det ikke er til at misforstå. Det er altså ikke det, der er hovedproblemet i den debat, tinget skal have i dag.

Jeg vil gerne for en lang række af de tings vedkommende, som ministeren har peget på for et øjeblik siden, give medhold i, at vi er principielt enige om disse hovedsynspunkter. Det gælder f. eks. dette, at universitetet er en samfundsinstitution og ikke skal være noget andet. Det gælder også dette, at det drejer sig om at få indført en styrelsesform, som bestemmes af dette ting.

Der er heller ikke en tøddel i det forslag, som SF og socialdemokratiet har fremsat i fællesskab, der går på tværs af dette. Vi har ikke i socialdemokratiet lagt skjul på, at vi er utilfreds med den gældende styrelseslov, men det kunne aldrig falde os ind at anfægte dens gyldighed. Det fremsatte ændringsforslag rummer derfor intet, der anfægter dette. Vi fastholder tværtimod ministerens bemyndigelse til efter forhandlingerne, som vi foreslår, at fastsætte valgereglerne.

Vi skal heller ikke lægge skjul på, hvad vores hensigt er med dette. Det er at få skabt de bedst mulige betingelser for styrelseslovens ikrafttræden. Ingen kan være interesseret i, at den så at sige snubler i starten, hvad den meget let kan komme til at gøre på grund af den efter min opfattelse utrolige mangel på smidighed fra undervisningsministerens side. Vores hensigt er altså den positive at få den bedst mulige start, og her drejer det sig ikke bare om at få fastholdt det ene eller det andet juridiske princip. Her drejer det sig også om et klima. Vi har bevidst stillet efter med denne lov at få skabt en integration og en demokratisering på universiteterne, og så er det ikke bare et spørgsmål om på en eller anden måde at presse et juridisk system ned over det; der må også være en lille smule menneskelig hjertevarme i noget sådant.

Kristeligt Dagblad skrev forleden dag en leder om dette problem, og jeg vil gerne have lov til at citere et par linjer fra denne leder:

„Der er kun én løsning på konflikten mellem Helge Larsen og studenterrådet, og det er forhandling. Helge Larsen har erklæret sig villig til helt åbne forhandlin-

[Orla Møller.]

ger med studenterne, og dette tilbud må studenterne tage imod. Demokrati kan være noget besværligt, og det kan tage tid og megen tålmodighed af begge parter at tale sig frem til et resultat, alle kan acceptere, men det er og bliver den eneste vej frem. Den direkte konfrontation med efterfølgende kaos tjener intet formål.

De åbne forhandlinger mellem minister og studenter må naturligvis have den mulighed i sig, at styrelsesloven kan ændres. Det vil ikke være noget nederlag, om folketinget nåede dertil, at det ændrede på en så nylig vedtaget lov som styrelsesloven.

Dette er besindige ord af en besindig lederskribent, der ikke kan beskyldes for tendenser hverken til oprør eller til ulovlighed. Det er denne besindighed, der ligger bag det fremsatte lovforslag. Lad os få disse forhandlinger i gang.

Så spørges der: hvorfor nu det? Er der nogen som helst grund til forhandlinger? Kan studenterne ikke bare makke ret?

Socialdemokratiet finder af 4 grunde, at en forhandling er påkrævet. For det første: det var en højst usædvanlig fremgangsmåde, undervisningsministeren anvendte, da han henvendte sig direkte til studenterne ved Københavns universitet. Det blev af mange opfattet som en direkte krigserklæring. Ministeren havde næppe tænkt sig det, det vil jeg gerne have bemærket, men en lang række ubesvarede spørgsmål står alligevel tilbage. Hvorfor skal kun de københavnske studenter have en kærlig hilsen fra ministeren? Hvorfor ikke studenterne ved de to øvrige universiteter? Hvorfor skal der kun iværksættes valgeregler for studenterne og ikke for de øvrige grupper på universitetet? Hvorfor er de københavnske studenter i den grad under ministerens særlige bevågenhed?

For det andet: der er opstået uklarhed om loven. Jeg finder det ikke hensigtsmæssigt, i hvert fald ikke i første omgang, at dykke ned i alle de juridiske detaljer. Hovedsagen er, at juridiske eksperter ser forskelligt på ministerens muligheder for lovens administration; man bedes i den forbindelse bemærke, at studenterrådets argumentation går ud på, at ministeren har haft mulighed for at imødekomme deres ønske om valgfor-

men, og de har i denne opfattelse fået medhold af juridisk ekspertise i hvert fald et langt stykke af vejen. Hvordan man end vil vride og vende denne sag — vi har hørt udtalelser fra den højtærede justitsminister i dag — så står der altså en uklarhed tilbage om, under hvilken form man kunne have ført denne lov ud i praksis. Derfor er hovedsagen altså: har ministeren ikke kunnet eller ikke villet tage et rimeligt demokratisk hensyn til de studerendes ønsker? Hvis han af politiske grunde vælger at træffe sin afgørelse, så må det være rimeligt at få dette sagt, og det kan forhåbentlig ske i dag.

Her nærmer vi os den tredje grund. Skal styrelsesloven — trods alle forsikringer under dens behandling om det modsatte — alligevel bruges til at knægte studenternes organisationsfrihed? Det er ganske enkelt ikke til at forstå, når de studerendes råd ved alle andre højere læreanstalter opfattes og behandles som forhandlingsleddet imellem ledelse og studerende. Der er ikke noget i det, som ministeren har argumenteret med, der sprænger en sådan opfattelse. På universiteterne må dette altså blot ikke ske. Skal styrelsesloven med andre ord ses i det perspektiv, at regeringspartierne har taget det første skridt til at afbryde interessegrupper og faggruppers mulighed for at organisere sig?

Jeg har været til stede i salen i dag, og jeg har hørt undervisningsministerens svar på fru Merete Bjørn Hanssens spørgsmål. Jeg har hørt, at man forsøger at lægge op til, at studenterne har den totale frihed til at organisere sig, som de vil. Ja men det, det drejer sig om, er jo at organisere sig på en sådan måde, at man repræsenterer en gruppe. Den mulighed er i hvert fald pillet væk.

På den baggrund forstår jeg fuldt vel, at formanden for Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejder Forbund, hr. Anker Jørgensen, og Akademikernes Samarbejdsudvalg har udtalt deres sympati for studenterrådets forsøg på at få loven tolket på en anden måde, end undervisningsministeren har gjort.

For det fjerde ganske kort: vi begrundet forslagetets fremsættelse i ministerens gentagne tilbud om forhandlinger. Det kan da ikke have været ministerens hensigt blot at bruge disse forhandlinger til at indterpe sine egne synspunkter i studenterne. I det brev,

[Orla Møller.]

ministeren har skrevet til studenterrådet, er der nærmest en beklagelse af, at ministeriet på grund af bestemmelserne om listevalg ikke har kunnet imødekomme studenternes opfattelse. Vi mener ikke, at ministeren er bundet af juridiske grunde, men måske af politiske, men vort forslag er et „hic Rhodus, hic salta.“ Jeg føler mig overbevist om, at undervisningsministeren med sin historiske sans vil kunne få meget ud af den gamle latinske sentens, der noget frit oversat kan lyde: her er muligheden, benyt den! Lad os få skabt de bedste muligheder for at få den nye styrelseslov startet. Det er en politisk afgørelse, der sigter på fremtid og arbejdsro på universiteterne.

Knud Bro: De, der har deltaget i hele arbejdet med loven om universiteternes styrelse, erindrer dette som et overordentlig vanskeligt arbejde. Det var et fundamentalt brud, som undervisningsministeren også har sagt, med gamle traditioner. Vi var alle enige om at give en meget vidtgående medbestemmelse til dem, der har deres gerning på universiteterne. Der er, som alle ved, tale om meget store bevillinger fra det offentlige, der er tale om offentlige institutioner, og jeg vil da også gerne understrege, at der er tale om hele samfundets universiteter.

Men det var naturligt for os at gå meget langt med hensyn til at skabe demokrati på den arbejdsplads, som universiteterne er, og jeg understreger demokrati for alle, også demokrati for et mindretal. Hvorledes dette bedst kunne lade sig gøre, var der og måtte der være diskussion om. Der var diskussioner mellem interessepartier på universiteterne, der var vel også diskussioner i befolkningen om, hvor langt man burde gå, og der var diskussion imellem oppositionen og regeringen. Men da loven blev vedtaget, kunne ingen, der havde fulgt arbejdet, være i tvivl om, at et flertal i folketinget stemte for direkte valg og for, at de valgte alene kan disponere over deres mandat i valgperioden. Altså samme princip, som gælder for andre offentligt valgte, kommunalbestyrelsesmedlemmer f. eks., og for os her i folketinget.

Af det forslag, vi behandler her i dag, og af hr. Morten Langes skriftlige fremsættelse fremgår det da også, at man nok er uenig i

selve loven om universiteternes styrelse, men ikke anfægter, at den følger de principper, jeg her har omtalt.

Der er imidlertid opstået en diskussion i juridiske fagkredse, som jeg har undret mig over af flere grunde, men mest fordi jeg ikke kan se, at der kan være tvivl om lovens sigte. Jeg citerer fra udvalgets betænkning afgivet 15. maj 1970 til lovforslaget om universiteternes styrelse:

„Ministeren har efter drøftelser med udvalget foreslået og *flertallet* (det konservative folkepartis, venstres og det radikale venstres medlemmer af udvalget) tiltrådt, at de studerendes repræsentanter i konsistorium vælges direkte af og blandt de ved universitetet immatrikulerede studerende, og at de studerendes repræsentanter i fakultets- og fagråd samt studienævn på samme måde vælges af og blandt de studerende, der studerer under det pågældende fakultets eller fagråds eller studienævns område. De nærmere regler for valg bør fastsættes af undervisningsministeren i de enkelte universiteters styrelsesbekendtgørelser.“

— og her kommer det, jeg har understreget —

„således at der gennem forholdstalsvalgsmåden sikres en rimelig repræsentation for de forskellige synspunkter, som måtte findes blandt de studerende og lærere.“

Om den vægt, der skal lægges på dette, har justitsministeren i dag udtalt sig meget klart i et svar til hr. Juul-Madsen. Justitsministeren sagde:

„Det afgørende er, at ministeren må være bundet af en klar udtalelse i folketingsudvalgets betænkning.“

Dette forslag rummer overordentlig vanskelig jura, men denne udtalelse af justitsministeren må folketinget holde sig til. Hvad hr. Orla Møller mener med, at der stadig er uklarhed efter justitsministerens udtalelse, fik jeg ikke fat i, og det vil jeg gerne høre igen.

Herefter er sagens kerne altså i dag ikke, hvordan universiteter bør styres, det er en anden diskussion. Spørgsmålet er: kan uden for folketinget stående grupper gennemtvinge deres opfattelse imod en vedtaget lov? Det er spørgsmålet.

For klarheds skyld vil jeg gerne tilføje, at

[Knud Bro.]

mit parti fortsat er tilhænger af princippet — som vi var, da loven blev vedtaget — om lige og direkte valg, ikke mindst af hensyn til at sikre mindretallet. Vi er tilhængere af, at alene den ansvarlige, valgte, har ansvaret for den periode, hvori valget gælder. Vi kan ikke acceptere, at interesseorganisationer, de være sig nok så legale, skal kunne bestemme, hvornår man skal kunne bruge sit mandat i et offentligt organ, og hvornår dette udelukkes ved en replacering med en suppleant. Vi kan ikke acceptere, at et valgt medlem ikke i en forhandling kan give bindende tilsagn inden for den periode, valget strækker sig over, fordi vedkommendes valg kan anfægtes ved krav om omvalg. Jeg vil gerne sige dette så enkelt i denne diskussion og i tinget i dag: jeg ville ikke selv være medlem af dette ting på sådanne betingelser, og jeg tror ikke, det ville gavne den enkeltes frihed eller den enkeltes ansvarlighed, om ikke der var klare garantier mod pression og mod stemninger. Demokrati kan ikke trives i æteren, det kan kun trives i praksis, hvis det værnes af en ukrænkelig ret til, at de valgte kan handle frit. Man har så til gengæld ingen selvfølgelig ret til at blive genvalgt.

På denne baggrund vil jeg sige, at det lovforslag, vi behandler i dag fra hr. Morten Lange og hr. Orla Møller, løser ingen af de problemer, vi står over for, og jeg skal derfor på mit partis vegne afvise det.

Merete Bjørn Hanssen: Det kan næppe komme overraskende for forslagsstillerne, at heller ikke mit parti kan medvirke til at gennemføre den foreslåede ændring af loven om universiteternes styrelse.

Jeg vil i og for sig gerne anerkende den gode mening med forslaget, som hr. Orla Møller har gjort sig så stor umage for at demonstrere i indledningen af sin tale her i dag. Jeg tror, at hensigten oprigtigt er at skabe mulighed for fred og forsoning, men jeg er nødt til alligevel at sige, at forslaget er uantageligt både i sit realindhold og i sin udformning.

Forslagsstillerne kender udmærket folketingets stilling til de principper, som i styrelseslovens §§ 6-8 er nedfældet for de studerendes andel i ledelsen af de statsinstitutioner, som de danske universiteter nu har

været siden den 1. september. Forslagsstillerne kender disse principper, men de er ikke enige i, at de studerende efter disse principper for ét år ad gangen gennem direkte valg udpeger deres ansvarlige i universiteternes styrende organer, altså til et konsistorium, fakultets- og fagråd, i et antal, der svarer til en tredjedel af den samlede kollektive ledelse. Som sagt kender forslagsstillerne principperne, der ikke enige i dem, men, siger hr. Morten Lange i sin fremsættelsestale, der tilsigtes dog med forslaget ingen ændring i disse principper.

Skulle man være meget venlig, kunne man derefter opfatte forslaget som en dispensationsordning, men også det er uantageligt for mit parti. Lovens § 17, stk. 4, bemyndiger undervisningsministeren til at fastsætte de nærmere overgangsregler i forbindelse med lovens ikrafttræden. Disse regler er der den 13. august i år udsendt bekendtgørelse om af undervisningsministeriet. Med § 17, stk. 4, er der altså skabt lovhjemmel for, at de styrelsesorganer, der pr. 1. september eksisterede på universiteterne, kan fungere videre, indtil de nye er valgt i overensstemmelse, selvfølgelig, med lovens krav.

Nu taler forslagsstillerne i bemærkningerne til deres lovforslag om noget, som de kalder overgangsperioden, hvor de vil skabe lovhjemmel for, at der kan udpeges studentrepræsentanter, som det hedder „uden strengt hensyn til de i loven fastlagte principper.“ Der skal, hedder det i selve forslaget, af ministeren kunne fastsættes særlige regler for udpegning af de i §§ 6-8 anførte studentrepræsentanter efter forhandling med universiteternes rektorer og studenterråd.

Jeg vil gerne spørge SF og socialdemokratiet, hvad det er for en lovgivningsmæssig glidebane, de her under pres fra studenterrådet ved Københavns universitet og hr. Camre, der jo heller ikke har forstået loven, bevæger sig ud på. Forslagsstillerne vil ikke ændre lovens hovedprincip, selv om de er uenige i det, men de vil skabe lovhjemmel for, at ministeren kan administrere i strid med lovens principper. Det forekommer mig at være en hidtil uset måde at ville skabe fred på, fred på universiteterne og fred i egne partikamre, at man altså opfordrer folketinget til at sige, at dets egne love ikke

[Mørets Bjørn Hanssen.]

skal følges. Det havde været langt at foretrække, at de to partier havde valgt at kæmpe en kamp for deres principielle opfattelse fremfor på denne måde at løbe med i den grasserende undergravning af respekten for lovgivningen og dens overholdelse.

Vi er altså enige med forslagsstillerne i, at lovens principper ikke skal ændres, og vi ønsker, at ministeren skal administrere efter dem, som det er sket med de udsendte valgregler, der er helt i overensstemmelse med loven. Jeg behøver ikke én gang til at omtale principperne, som har været draget frem flere gange her i dag, og som jo så udmærket kom frem i ministerens svar i spørgetiden tidligere på dagen.

Vi ønsker altså ikke i venstre at ændre på disse principper, vi ønsker ikke, at studenterrådene ved universiteterne skal have overdraget de studerendes repræsentationsret i ledelsen af universiteterne. Selv om der har været holdt en urafstemning og studenterrådet her har fået flertal for et andet synspunkt, er det indlysende, at ingen urafstemning i nogen organisation kan ændre lovbestemmelser. Det kan kun folketetinget. Urafstemningen medfører ikke for mit partis vedkommende, at vi ønsker at ændre loven, og jeg skal gerne forklare hvorfor.

Styrelseslovens inderste princip er integrationen mellem alle, der har universiteterne som en arbejdsplads; derfor vil det være forkert, at én gruppe, de studerende, repræsenteres gennem en organisation, deres studenterråd, mens andre grupper, professorer, lærere og øvrige ansatte, er repræsenteret direkte. Man må altså vælge mellem et rent organisationsprincip eller et rent direkte demokratisk valgprincip. Vi vælger det sidste, fordi dette princip sammen med muligheden for listevalg og forholdstalsvalgmetoden alene kan sikre, at forskellige synspunkter kommer til orde i forhold til deres styrke blandt vælgerne. Vi ønsker ikke at fremme blokdannelsen, vi ønsker ikke at fremme frontdannelsen mellem de studerende og lærerne og professorerne. Vi ønsker med dette store skridt på vejen til arbejdspladsdemokrati at fremme mulighederne for, at man kan dele sig efter anskuelser, uanset om man er studerende, lærer, professor eller i øvrigt ansat.

Undervisningsministeren har i dag i spør-

getiden klart oplyst, at også organisatoriske anskuelser på demokratisk vis kan nyde fremme. Studenterrådet kan opstille deres valgte organisationsfolk til valget til styrelsesorganerne, men de må tage med, at også andre kan opstille lister.

Fra den offentlige debat ved vi med al ønskelig tydelighed, at studenterrådene ikke vil lade andre end deres egne flertalssynspunkter komme til orde. I Studenterrådet nr. 1 i år opfordrede den tidligere københavnske studenterrådsformand Nils Bredsdorff til modstand mod enhver, der „skjult eller åbent bøjer sig for Larsens lov“, som det hedder. I TV i søndags kunne undervisningsministeren citere fra det københavnske studenterråd Q nr. 7 fra oktober i år, hvor det hedder, at de, der stiller op efter lovens valgregler, er lakajer, der må afvises og isoleres.

Jeg vil gerne citere, hvad den nyvalgte formand for de studerendes fællesråd i Århus, hr. Mihail Larsen, søndag den 18. oktober i år udtalte til Aarhus Stiftstidende:

„Vi vil anvende alle midler, voldelige og ikke-voldelige, for at forhindre, at loven føres ud i livet. Vi vil vælge en studentrepræsentation, der svarer til antallet af lærere valgt til konsistorium, og lade lærerne afgøre, om de vil acceptere, at vi er repræsenteret med 50 pct., men alle i delegationen vil deltage i afstemningen. Skulle der blive valgt en ren liste G delegation, vil vi forhindre, at de møder op i konsistorium. Vi er parat til at smide dem ud, hvis lærerne ikke vil nægte dem adgang.“

Jeg spørger igen de to forslagsstillere og deres partier: er det dette, de vil bemyndige ministeren til at lave særlige regler om „uden strengt hensyn til de i loven fastlagte principper“? Vil man virkelig åbne for de artikulerede mindretals tyranni, som hr. Jørgen Schleimann i går så klart beskrev i Politikens kronik?

Mit parti ønsker ikke at medvirke hertil og kan derfor heller ikke anbefale lovforslaget.

Samuelson: Diskussionen omkring styrelsesloven har ført en række nye udtryk ind i debatten. Tidligere opererede man med ord som indoktrinering, manipulation og i bedste fald kommunikation. Dette er nu afløst

[Samuelson.]

af udtryk som tyranni, diktatur, lakajer, marionetvalg, 5. kolonnevirksomhed osv.

Det er ganske forbavsende, at ophidselsen kan blive så stor, når man stadig væk kan konstatere, at vi i foråret gennemførte en af Europas mest demokratiske love vedrørende universiteternes styrelse. Denne lov blev vedtaget af folketingets flertal, der i betænkningen anførte, at der skulle være adgang til listevalg, og at mandaterne skulle vare et år. Dette har man accepteret på Odense universitet, men det vil studenterrådene i København og Århus ikke. Det virker ejendommeligt, at socialdemokratiet og SF fremsætter lovforslag om ændring af loven, få dage før valgene skal finde sted, især da de ved at fremsætte forslaget direkte anerkender, at ministerens fortolkning af loven er rigtig. Hvis deres forslag blev gennemført, ville man da ikke føle sig helt til nar i Odense? Tænk, man troede dér, at man skulle rette sig efter loven!

Studenterrådet i København mener, at undervisningsministeren lader hånt om demokratiet, når han ikke retter sig efter urafstemningen ved Københavns universitet. Dertil er at sige, at for det første kan en enkelt befolkningsgruppe ikke sætte en lov ud af kraft, og vi har kun fået tilkendegivelse fra ca. 4.000 ud af nogle og tyve tusinde københavnske studenter om, at man ikke vil acceptere loven. Ca. 1.000 stemte blankt ved afstemningen, og ca. 2.000 gik ind for de konservative studenteres forslag. Så er spørgsmålet, hvor man placerer det forkætrede tavse flertal, som Jørgen Schleimann i går gav en smuk oprejsning i dagbladet Politiken, hvor han skriver, at

„Dér, hvor det tavse flertal i frihed har haft den afgørende praktiske indflydelse på, om en politisk valgmulighed skulle realiseres eller forkastes, har de mest menneskevenlige samfund udviklet sig under det repræsentative demokratis forskellige former.“

Ole Espersen har lavet et responsum, som man fra studenterrådet lægger megen vægt på; det er mærkeligt, at man ikke har fået det offentliggjort i sin helhed, når det er så vigtigt et dokument. Man har kun kunnet læse nogle brudstykker af det i dagspressen, hvor han bl. a. siger, at ministeren må afveje de forskellige interesser over for hinan-

den, når han skal fastsætte valgregler. Hvis man nu sagde, at ministeren havde taget hensyn til det tavse flertal, ville ministeren selvfølgelig blive skældt ud som reaktionær, men det er heller ikke det, ministeren har gjort. Han har taget hensyn til noget meget konkret, nemlig den lov, der blev gennemført, sammenholdt med flertalsbetænkningen, hvori det hedder, at valgreglerne bør fastsættes således, at der gennem forholdstalsvalgmåden sikres en rimelig repræsentation for de forskellige synspunkter, som måtte findes blandt de studerende og lærerne.

Studenterrådets valgregler giver ikke adgang til anvendelse af forholdstalsvalgmåden, og her vil jeg understrege, at der kun står, at der skal være adgang. Der er intet, der forhindrer studenterne i kun at opstille én liste, hvis de kan blive enige om det. Efter studenternes valgregler kan der endvidere udskrives nyvalg når som helst, når $\frac{2}{3}$ af studenterrådet eller $\frac{1}{5}$ af samtlige studerende ønsker det. Det strider også imod loven, der kræver valg af repræsentanter for 1 år ad gangen. For at skære det ud i pap: det drejer sig om, at folketingets flertal ønsker direkte valg, studenterrådet indirekte, og her vil jeg gerne citere Werner Thierry, der i går skrev i Politiken — og jeg undertreger, at der er vist ingen, der kan anerkende, at Werner Thierry er særlig højreorienteret:

„Indirekte valg plejer at være et middel til at koncentrere magten et sted midt imellem vælgerne og repræsentationen, lidt uden for alfarvejs, og er det ikke i disse tider i demokratiets, dvs. de enkelte vælgers, interesse at begrænse en sådan magtkoncentration — ikke mindst den magt, der brygges sammen inden for murene i de store organisationer?“

Jeg er afgjort tilhænger af nærdemokrati, hvor det kan praktiseres, men hvor det er umuligt, og det er det på store institutioner som vore universiteter, ønsker mit parti den bedste form for repræsentativt demokrati. Det er det, vi har udtrykt i styrelsesloven, og derfor mener vi ikke, det kan nytte noget at føre nye forhandlinger mellem ministeren, universiteternes rektorer og studenterrådet om nye valgregler. For det første kan det ikke nås, inden valgene skal finde sted, og nu skal man gerne til at kaste sig ud i det

[Samuel sen.]

egentlige arbejde på universiteterne i stedet for at fortabe sig i evindelige procedurediskussioner. Dernæst må studenterrådene også ændre indstilling, så de kommer bort fra den evindelige mistillid både til folketing og minister, men også til samarbejdet mellem lærere og studenter. Professor Løgstrup skrev i går, at det nyvalgte studenterråd i Århus ligefrem har gjort mistillid til sin politik.

Man har af diskussionerne de sidste dage nærmest haft på fornemmelsen, at nationens undergang var nær, og det er nu værd at fastslå, at det, sagen drejer sig om, er, at en særdeles demokratisk styrelseslov for universiteterne nu skal føres ud i livet, at den, fordi den er så ny og epokegørende, skal tages op til revision om blot 2 år, og at der er fastsat de samme valgeregler, som gælder f. eks. for valg til folketing, at disse valgeregler kun skal gælde for det valg, der finder sted nu i november måned, og at der kan diskuteres nye valgeregler med henblik på valgene næste år. Hvordan arbejdet foregår i de næste 2 år under denne nye styrelseslov, vil blive meget afgørende for lovrevisionen.

Jeg skal ikke påberåbe mig befolkningen, men hvis man ikke får det til at fungere nu, bliver det de danske studenter, der bliver de egentlige tabere.

Af disse grunde kan vi ikke medvirke til det af socialdemokratiet og SF fremsatte forslag til ændring af loven om universiteternes styrelse, men vi vil gerne deltage i en udvalgsdrøftelse.

Kjær Rasmussen: Ja, det er jo en rent ud fantastisk vilje, der pludselig er til at tale om demokrati, men under det forrige punkt på dagsordenen, det, der vedrørte Hørsholmcentret, var det overhovedet ikke muligt at få så meget som et enkelt lille pip fra ministeren, da jeg påviste, hvordan en lille håndfuld erhvervsfolk vil få en helt urimelig indflydelse på dette Hørsholmcenter. Det syntes

man åbenbart var i orden, og det skal også nok vise sig at have sin årsag.

Som det vil være folketinget bekendt, stillede VS i foråret et forslag til fuldstændig ændring af undervisningsministerens styrelseslov. Det var ikke et forslag, der gav fuldt demokrati, men det sikrede dog studenterne en repræsentation på 50 pct. i samtlige styrelsesorganer på universitetet. Dengang som nu anser vi 50 pct. - kravet for at være uhyre rimeligt, idet det dog vil forhindre, at studenterne i rådene udsættes for den rene gidselvirkning. Som man husker, var 50 pct. - kravet også studenternes krav — det er det for øvrigt stadig væk — og folketingets totale afvisning bevirkede en umådelig og forstæelig surhed hos de studerende.

Hvis nu ministeren havde haft tanker om at gennemføre, skal vi sige minimumsdemokratiet, så havde han vist større interesse for VS' ændringsforslag, og så havde han undgået den nuværende situation. Vi foreslog jo ganske enkelt, at hver af de to grupper, lærergruppen og studentergruppen, fastsatte deres egne valgeregler. Ganske rimeligt, skulle man egentlig synes. Men dette ville ministeren som bekendt ikke høre tale om, og dermed skabte han sig den nuværende situation på universiteterne.

VS finder ingen anledning til at deltage i juristerier omkring tolkningen af styrelseslovens bestemmelser. Vi vil blot fremføre, at efter vores mening har studenterrådet ret i sin tolkning af loven, hvilket jo også støttes af folkeretseksperten Ole Espersen. Denne fremhæver, at begge tolkninger, studenternes og ministerens, synes at opfylde lovens krav. Ja men så må det da være på sin plads at spørge ministeren, hvorfor han så netop vælger den fremgangsmåde, der er i modstrid med studenternes ønsker. Hvad er egentlig årsagen til dette? VS mener ikke, at statsmagten bør blande sig i studenternes organisatoriske forhold, så lidt som vi mener, at statsmagten bør blande sig i fagbevægelsens eller andre organisationers organisatoriske forhold, og det mener ministeren

[Kjær Rasmussen.]

formentlig heller ikke. Men hvordan kan det være, at man lige præcis skal blande sig i studenternes organisatoriske forhold?

Jeg kunne godt tænke mig at spørge ministeren: hvad vil der egentlig ske, hvis nu hans valg på universitetet kikser? Hvad går slagplanen så ud på, for vi ved jo, at der eksisterer en slagplan. Er det politi, eller hvad er det for noget, der så kommer i kølvandet?

Lad mig sige om det foreliggende lovforslag, at det jo er en håndsrækning til undervisningsministeren, men samtidig er det også en underkendelse af Ole Espersens responsum, og specielt derfor mener vi, at forslaget aldrig nogen sinde skulle have været fremsat. Vi kan kun opfordre studenterne til at stå fast, dersom staten og dens politi vil forhindre studenternes lovligt valgte repræsentanter i at møde op i universitetsorganerne.

Vi mener som sagt, at ministerens valgeirkulære er et misgreb, og vi kan slet ikke lade være med at mindes NATO-rapporten, der hedder M 116 CIC/6. Det er den rapport, der omhandler studenteruroens betydning. Her kan man læse under overskriften: „Muligheder for handling“, pkt. 1, følgende:

„Det vil sandsynligvis være nødvendigt med en total omstrukturering af universiteterne, således at de vil være i stand til at beherske studenterbevægelserne, ligesom arbejderbevægelserne blev behersket gennem reformer i det 19. og 20. århundrede. Ikke blot uddannelsessystemet, men hele ideen om uddannelsen må omformuleres.“

Vi skal ikke give os ind i en diskussion af denne rapport, kun konstatere, at undervisningsministeren med sin holdning i foruroligende høj grad lever op til rapportens tankegang vedrørende studenterbetvingelse.

Hanne Reintoft: Når man hører de oratoriske pragtudfoldelser fra de borgerlige partiers ordførere i dag, får man da med kendskab til det politiske klima i Danmark bekræftet, at der er noget, der ikke er, som det skulle være. Når man herinde taler så højt om demokratiet, er det som regel, når man er i færd med at undertrykke det. Det kan jo heller ikke nytte noget, at vi 27 gange står og forsikrer hinanden om, at det er en

demokratisk styrelseslov, for det bortforklarer ikke den kendsgerning, at studenterne aldrig har fundet den demokratisk, og at store dele af lærergruppen heller ikke har fundet den demokratisk, og at heller ikke hele folketinget fandt den demokratisk. Det kunne jo godt være, at inden man trøster sig selv med, at det hele er så såre demokratisk, skulle man stoppe op og tænke sig om en ekstra gang.

Der har efterhånden været ført utallige debatter om den nuværende situation, og den må og skal løses på en ordentlig måde, hvis folketinget skal ud af den sag med bare den mindste smule demokratisk fernis i behold. Det kan ikke nytte, at ministeren krampagtigt vil fastholde det synspunkt, som han har låst sig fast i, når alle kan se, at det, studenterne kræver, er den simple og enkle ret, som dog trods alt respekteres i samfundet uden for universitetet, nemlig retten til at organisere sig og hermed til at bestemme, hvordan de vil repræsenteres i de ledende organer på det universitet, hvor de unægtelig har måttet føre en hård kamp for at få bare et middelmådigt demokrati i stedet for forældede og reaktionære ledelsesformer.

Man hører nu undervisningsministeren stå her og snakke om, at professorvældets tid sandelig må være forbi, men det har jo været en meget, meget lang proces at få de borgerlige kræfter i dette land til at indse det. Det er muligt, at det også bliver en langvarig proces at få dem til at indse, at studenterne må have ret til at organisere sig, men det kan jo være, det kommer, ligesom det andet er kommet.

Ministeren har — det må vi beklage — med dens nuværende form loven bag sig i sit krav om diktatorisk at kunne bestemme mod studenternes ønsker, selv om vi ligesom hr. Orla Møller må undre os over, hvorfor man netop giver denne holdning så klart et udtryk over for de københavnske studenter. Da den oprindelig tænkte indføjelise af valg-måden i selve loven i sin tid blev opgivet, har studenterne antagelig troet, at det skulle opfattes som et udtryk for, at man ville overlade til dem selv at fastlægge, hvordan deres repræsentanter skulle udpeges. De blev klogere, og de har nok måttet erkende, at de trods deres mange dårlige erfaringer med undervisningsministeren alli-

[Hanne Reintoft.]

gevel har haft for megen tillid til, at man fra politikernes side ville bære sig rimeligt og ordentligt ad. Det var en tillid, der ikke var nogen anledning til at nære, og resultatet ser vi i den nuværende situation.

Desværre præciserer socialistisk folkepartis og socialdemokratiets forslag kun yderligere ministerens muligheder for bare at forhandle med lærernes og studenternes organisationer, og det forandrer intet reelt ved ministerens diktatoriske beføjelser. Der er ikke nogen konsekvent løsning i dette forslag, selv om jeg godt kan se, at hensigten vel bl. a. er ud over den at være fortalere for et spinkelt demokrati at bane vej for, at ministeren kan komme ud af situationen uden at tabe ansigt.

Nu er det jo for det første ikke en tvivlsom, en måske meget tvivlsom ministerære, der skal reddes, men det er et meget vigtigt princip om retten til at organisere sig efter et flertals ønske. For det andet er der ikke noget som helst i vejen for, og det må forslagsstillerne også have tænkt på, at ministeren i og for sig erklærer sig indforstået med det forslag, der foreligger her, og alligevel bagefter stadig fastholder, at udvalgsbetænkningen binder ham til bestemte retningslinjer, således at de i forslaget påbudte forhandlinger kun bliver skinforhandlinger og kun trækker hele situationen ud.

Jeg synes, forslagsstillerne burde have indset det og i stedet for have søgt at skabe en mulighed for rimelige forhold for studenterne ved at få udvalgsbetænkningens krav til valgmetoden sat ud af kraft. Jeg undrede mig lidt over fru Merete Bjørn Hanssens store angst for, at vi skulle ændre ved given lov eller muligvis omfortolke den; omfortolkninger eller særlige fortolkninger af bestående lovgivning er dog ellers ikke noget, der har ligget denne regering fjærnt, heller ikke brudte løfter. Jeg tror såmænd ikke, det ville overraske nogen ude i befolkningen, hvis man fortolkede lidt om på en lov, man har gjort udemokratisk og forkert.

Vi mener ikke, det foreliggende lovforslag kan anvendes, og vil derfor fremsætte følgende forslag om motiveret dagsorden:

„Idet folketinget bemyndiger undervisningsministeren til ved den i lov om universiteternes styrelse § 11, stk. 1, omtalte

fastsættelse af regler om valg af medlemmer til poster i universitetsorganerne at se bort fra de i den pågældende udvalgsbetænkning indeholdte retningslinjer for valgmåden, opfordrer tinget ministeren til at udforme de nævnte regler således, at der for hvert enkelt universitet tages hensyn til det pågældende studenterråds forslag til valg måde.

Tinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.“

Midt i den store diskussion om demokrati skulle vi vel ikke være så udemokratiske, at vi ikke kunne vedtage, at studenterrådene selv får lov til at fastsætte deres valg måde.

Formanden: Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Ordføreren for forslagsstillerne (Morten Lange): Man har fra ministerens og især fra en række ordføreres side måske undret sig lidt over motiverne til fremsættelsen af dette forslag. Jeg skal understrege endnu en gang, at begge de to partier, som står bag forslaget, har stemt imod de, skal vi sige operative paragraffer i styrelsesloven, som her er til debat i deres realitet. Vi havde hellere set andre løsninger, men nu er de vedtaget, og det er af denne vedtagelse, foretaget i dette folketing, der er opstået en lang række konsekvenser, som det er vort indtryk at folketinget ikke uden videre kan ignorere.

Det er i virkeligheden et af vor epokes, vor tidsalders, eller skal vi sige disse års mest brændende problemer, man er kommet til at røre ved, nemlig spørgsmålet om samfundets forhold til ungdommen og da ikke mindst den studerende ungdom, noget, som folketingets medlemmer sikkert udmærket godt ved er et område, der kræver en ganske særlig kløgtighed i den demokratiske indsats. Det er ikke sikkert, at det er et alibi, at man kan påvise, at de regler, man foreskriver, ganske svarer til, hvad der gælder for kommunevalg og for menighedsrådsvalg; det er naturligvis en kvalifikation ved reglerne, det indrømmer jeg, men det er ikke sikkert, at det er en tilstrækkelig kvalifikation.

Jeg skal lige ganske kort erindre om, at

[Morten Lange.]

socialdemokratiet for sit vedkommende og SF ligeledes gik ind for at beholde studenterrådet som et begreb under loven, og det var ganske klart motiveret ved, at hvis de paragraffer, der i øvrigt skulle vedtages, ikke skulle være en total integrering, var det rimeligt, at studenterrådet blev bevaret som en faktor inden for loven.

Studenterrådet var en faktor i loven, dengang ministeren fremsatte lovforslaget. Det har altså oprindeligt også været ministerens idé. Den kan da ikke være i, skal vi sige grundlæggende strid med demokratiet, når ministeren selv har foreslået en sådan inkorporering af studenterrådet i loven.

Det, der skete under udvalgsbehandlingen, var, at pludselig næsten uden at man opdagede det, mir nichts, dir nichts, som det vistnok hedder på det tyske, forsvandt studenterrådet ud af loven, åbenbart fordi ministeren havde haft lidt vanskeligheder med at føre forhandlinger igennem og i den anledning traf, hvad man kunne kalde en Endlösung. Han erstattede det princip, han selv var gået ind for tidligere, med et andet, i sin form givetvis demokratisk princip. Men man må lægge vægt på én ting i denne forbindelse: studenterrådet ved et universitet eller ved en anden læreanstalt er en levende realitet med mange år bag sig og med den særlige opgave, som altid har været fremtrædende og typisk, at deltage i styrelsen under den ene eller den anden form som repræsentation for de studerendes interesser. Fuldmagterne har været svage, den reelle indflydelse har i mange tilfælde været ganske stor, og den har været voksende. Det må nok derfor siges at være betænkeligt, det, flertallet gjorde, dengang de så bort fra denne udvikling, og jeg læser naturligvis med glæde, hvad ministeren skriver til de københavnske studenter om, hvor vigtigt studenterrådet er. Men man må dog stadig væk erindre sig, at dets vigtighed formodentlig ikke er, hvad den har været, hvis man fratager det dets styrende funktioner inden for en lang række af de kollegiale ledelsesorganer.

Jeg tror nok, der kan lægges adskilligt mere til det spørgsmål, som her er blevet rejst. Jeg antaster ikke, at det, ministeren har sat i stedet og fået flertal for i folketin-

get, er en demokratisk struktur. Det er ufravigeligt, at det er det. Men demokrati er mere end struktur, demokrati er også noget, som skabes af dem, som skal bruge det, demokrati er ikke noget, man kan forære folk ovenfra og sige: værsgo, her har I noget, det er lurmærket, eksportkontrolleret, og følgelig kan I roligt æde det. Hvis det ikke er lavet til at passe dem, der skal bruge det, er det jo i virkeligheden ikke rigtigt demokrati.

Hvis vi dykker nærmere ned i spørgsmålet her, er stillingen nok den, at til det ministerdemokrati, som er blevet vedtaget herinde, er der ikke truffet de forberedelser, ikke sket den polarisering, som det vist hedder, som dette forslag i virkeligheden forudsætter. Nu kommer man med et cirkulære dateret den 12. d. m. og udsendt meget pludseligt den lørdag, hvor man skulle til at holde efterårsferie, så man havde god tid til at tænke over det, hvis man var hjemme; men der er ikke nogen som helst organiseret demokratisk bevægelse af betydning, som har lagt op til at fylde de rammer ud. Man får en tilfældig repræsentation på denne måde og ikke et sandt demokratisk spejlbillede.

Jeg har ikke hermed sagt, at studenterrådets forslag til statut er genialt, og at det repræsenterer det 2.000 pct. korrekte demokrati. Men jeg vil blot sige, at jeg tror, ministeren havde gjort klogere i at se, om der ikke i det, som havde et flertal ved en afstemning blandt studenterne, kunne være fundet en hel del vises sten på vejen. Jeg er ikke i tvivl om, at det havde givet en langt lykkeligere løsning.

Jeg skal ikke lægge skjul på, at også blandt lærerrepræsentanterne har man haft adskillige problemer med det os påoktrojerede listesystem, som ingen rigtig havde abonneret på, og som har gjort, at vi såmænd også i al beskedenhed har holdt vore urafstemninger for at finde frem til, hvordan man kan lave en enig liste, så der ikke er mere at stemme om, fordi loven simpelt hen var sådan, at den ikke kunne anvendes.

Det er den situation, vi står i: at man har prøvet på at lave et nyt demokratisk sæt regler for universiteterne uden at tage hensyn til de ganske betydelige demokratiske organer, som allerede fandtes, og uden at

[Morten Lange.]

sørge for, at der er sket en sådan udvikling i den demokratiske opbygning, at en ny lov kan udfyldes.

Jeg ønsker loven ændret og går ud fra, at den bliver det om føje stund, men jeg ønsker ikke, at den lov, som vi her taler om, skal kuldsejle på det elendigste, blot fordi ministeren har holdt sig meget fast til nogle bemærkninger i en betænkning, som efter min præcise mening strider imod loven, idet de indskrænker den på en materiel måde, således at de er i konflikt med loven — og så langt kan en betænkning trods alt ikke bære i nogen som helst situation.

Jeg mener, ministeren har gjort uklogt i ikke at sørge for at få de fornødne forhandlinger ført igennem. Jeg ved godt, det er svært, det er meget svært at klare disse problemer, men når man vælger ministre i dette land, så er det jo ikke for at klare de lette problemer, det kan man bede en sekretær om, det er for at klare de svære, og jeg mener, at i denne sag er det helt eklatant, at de svære problemer har ministeren ikke klarret.

Som sagt, jeg ønsker loven ændret, og om en føje stund får vi også nok lejlighed til det. Men det forslag, der foreligger her, har et helt andet sigte end en materiel ændring af loven, det gælder simpelt hen de beføjelser til ministeren, som han åbenbart selv mener er nødvendige for at stå så frit, at loven kan sættes, uden at det bliver til et kaotisk modspil imellem studentergrupper. Det kan man selvfølgelig også sige er en slags demokrati, men det er en så voldsom form for demokrati, at den ærlig talt ikke er fremmede for en styrelseslov og for et samarbejde.

Jeg vil tilråde ministeren, og jeg vil tilråde folketingets flertal, at de på trods af den, skal vi sige overordentlig bastante afvisning, vi har mødt her i dag — det eneste, jeg har kunnet se der overhovedet var nogen som helst velvilje i, var en kort bemærkning om, at man dog gerne ville deltage i udvalgsarbejdet; det glæder mig, jeg håber, at klimaet forbedres — på trods af alle disse dårlige udsigter vil jeg indstændigt opfordre repræsentanterne for flertallet og ministeren til at lægge mærke til baggrunden for, at dette forslag er fremsat. Det kan give de fornødne muligheder for, at styrel-

sesloven kan blive søsat til gavn for de organer, den skulle kunne virke for, og til gavn for demokratiet, således at den ikke blot, som det truer med for øjeblikket, bliver en hindring; en besværliggørelse af en demokratisering af de højere læreanstalter. Det er den meget store fare, som man i mange andre lande er løbet endnu grusommere ind i, end man vil løbe ind i den her. Det er altid letsindigt, selv om vi her i landet har skik kun at have små bål, at hælde benzin på dem; de kunne jo blive om ikke store — det har jeg ikke rigtig tiltro til at vi egner os til her i landet — men for store.

Undervisningsministeren (Helge Larsen):
Hr. Orla Møller stillede nogle spørgsmål til mig, som jeg gerne vil besvare. Hr. Orla Møller spurgte, hvorfor der ikke er udsendt valgregler fra andre grupper. Jeg må nok her gøre opmærksom på, hvorledes fremgangsmåden har været. Da styrelsesloven var vedtaget, anmodede vi såvel universiteterne som studenterrådene om at udarbejde valgregler i overensstemmelse med lovens bestemmelser. Vi modtog sådanne regler for valg af lærerrepræsentanter fra de tre universiteter, og de er godkendt, bekendtgjort, vi modtog fra Odense universitet fra studenterrådet dér ligeledes valgregler, som er bekendtgjort, hvorefter valget i Odense forberedes.

For Københavns universitets vedkommende havde vi en række forhandlinger dels i begyndelsen af juli måned, dels i august måned, hvor vi drøftede igennem og redegjorde for de synspunkter, som lå i loven og dens valgbestemmelser. De valgregler, som vi modtog, udkast til fra Københavns studenterråd, var, som jeg sagde i min indledning, på visse punkter sådan, at vi ikke kunne anse dem for stemmende med loven og dens forudsætninger, og vi måtte derfor udforme valgreglerne og bekendtgøre dem.

For Århus universitet er valgregler under udarbejdelse.

Dernæst rejste hr. Orla Møller spørgsmålet om lovens administration og fandt, at der i den lå en uklarhed. Jeg må fastholde og har her fået støtte fra hr. Samuelson, fra fru Merete Bjørn Hanssen og fra hr. Knud Bro, at der ved fortolkningen af loven er taget det hensyn, som nødvendigvis skal tages til den betænkning, som er afgivet af

[Undervisningsministeren.]

folketingsudvalget. Jeg må fastholde, at der er administreret i overensstemmelse med loven; og de bestemmelser, der ligger i valgreglerne, er i overensstemmelse med loven og dens forudsætninger.

Hr. Orla Møller spurgte, om styrelsesloven skulle bruges til at knægte studenterrådene. Nej. Men jeg må erindre om, at der i det oprindelige lovforslag var regler for valg af faglige studenterråd, som derefter indirekte skulle foretage valg til universiteternes ledende organer. Disse valgeregler blev meget stærkt kritiseret af de studerende, i øvrigt også af medlemmer af det høje ting. Vi ændrede derfor loven afgørende, lod ikke de studerendes råd vælge ad faglig vej som oprindelig foreslået, vi tog bestemmelserne om studenterråd ud af loven og fastslog i stedet principperne om den lige og almindelige valgret til de styrende organer. Der lå heri ikke noget ønske om at knægte studenterrådet, der lå heller ikke og ligger intet indgreb i de studerendes organisatoriske frihed. De kan organisere sig, som de vil, organisere sig i studenterråd eller på anden måde, og studenterrådet kan opstille sine kandidater, om det vil sine medlemmer, til valg til de styrende organer. Andre grupper har den samme ret, og jeg må fastholde, at der ligger alt, hvad vi forstår ved dansk demokrati, i synspunkterne bag styrelsesloven og betænkningen: at der må være denne adgang til at kunne opstille fra andre grupper, fra enhver gruppe, som måtte ønske det, og som måtte have den fornødne styrke dertil. Det er det, der ligger i den direkte og lige adgang til repræsentation. Der behøves ikke efter de valgeregler, som er udstedt, at foretages opstilling af flere lister. Enes man inden for et valgområde, inden for hele valgområdet, om kun én liste, kan man gøre dette, men adgangen til, at andre kan deltage i valget på lige fod, er i valgreglerne og skal efter min opfattelse af styrelsesloven og dens tilblivelse også være der.

Hr. Orla Møller stillede endelig spørgsmål om de forhandlinger, jeg har indbudt studenterrådet ved Københavns universitet til. Det er naturligvis — og det skulle vel ikke være nødvendigt at understrege dette — forhandlinger på grundlag af den gældende lov, men forhandlinger om enkeltheder i udformningen af valgreglerne, opbygningen

eller opdelingen i valggrupper o. lign., naturligvis ud fra lovens forudsætninger og også gerne ud fra de erfaringer, man måtte have, med henblik på den revision, som skal finde sted i 1972.

Hr. Morten Lange fremhævede, at forholdet til de unge er noget væsentligt; det er ingen af os vist uenige i. Så er det nok også værd at understrege, at med styrelsesloven er der givet de studerende ved universiteterne en meget væsentlig indflydelse i forhold til, hvad de har haft før. 33 pct.s repræsentation i de styrende organer, ligestilling med lærerrepræsentanter bortset fra 2 områder, nemlig ved vurderingen af doktordisputatser og ved vurderingen af professoransøgninger, 2 områder, hvor der kræves særlige faglige forudsætninger. Ellers er de studerende ligestillet med de andre i de styrende organer, når de er valgt ind. De har adgang til at fremføre deres synspunkter, også deres studenterspolitiske synspunkter; men de har én pligt — og den forekommer det mig at man er tilbøjelig til at overse — de har pligt til at være med til at træffe beslutninger af vidtrækkende karakter i bestyrelsen af en offentlig institution, og det er denne pligt, som også skal fremhæves. Det er andet og mere end at vælge studenter til et eller andet mindre væsentligt, det er en helt afgørende offentlig opgave, man deltager i efter styrelseslovens regler.

Hr. Morten Lange sagde — og det var vel bl. a. det gamle studenterrådsmedlem, der talte — at studenterrådet har en meget gammel praksis bag sig og har tradition for en væsentlig indsats. Det er rigtigt. Men der er heller intet, det gentager jeg, i styrelsesloven, som hindrer et studenterråd i at kunne opstille og deltage i ledelsen af universitetet efter den nye lov; men der er adgang for andre, som ikke måtte føle sig tilstrækkeligt repræsenteret af studenterrådet, til også at kunne opstille.

Det er, som det er blevet sagt, en af de frieste styrelseslove, som er gennemført ved noget universitet i Europa i disse år, hvor denne omstrukturering og demokratisering inden for universiteterne foregår. Jeg håber og føler mig overbevist om, at den også vil kunne praktiseres. Det må være rigtigt at sige her også over for studenterråd og studenterrådsmedlemmer, som har — erkendt — en gammel og i mange tilfælde glørvær-

[Undervisningsministeren.]

dig fortid bag sig, at når der nu lovgives på dette område, må man acceptere de vilkår og de forudsætninger, som loven indeholder, og som folketingets flertal har vedtaget.

Taler man — og det gør man hyppigt — om, at man skal fjerne skel og ikke mindst fjerne skel mellem folk med højere uddannelse og folk med mindre høj uddannelse, så tror jeg, at et væsentligt område, hvor man kan bidrage til at fjerne skel, er ved at acceptere, at universiteterne er samfundsinstitutioner, og at der for dem må gælde ganske samme regler som for andre. Man må, selv om det måske kan være bittert, set ud fra egne synspunkter, acceptere, at det er folketinget, som fastsætter reglerne for, hvorledes styrelsen skal være.

Orla Møller: Undervisningsministeren sagde i sit sidste indlæg, at man skulle forstå de udsendte valgregler som noget i retning af et udtryk for alt, hvad vi forstår ved dansk demokrati. Jeg vil gerne i den forbindelse sige, at dette rummer jo en helt usædvanlig kritik i retning af, at de to forslagsstillere og de to partier, der står bagved, ikke skulle have særlig megen forståelse af, hvad dansk demokrati er for noget. Jeg vil gerne stilfærdigt antyde, at det er en lidt urimelig måde at få et forslag afvist på, at det skulle være helt i uoverensstemmelse med dansk demokrati.

Jeg vil gerne tage et par hovedting op, som kommer igen i hele argumentationen. Der er for det første argumentet om, at det er folketinget, der giver reglerne. Vi har ikke fra forslagsstillernes side på noget som helst punkt bestridt dette. Det er ikke dér, problemet ligger; det er i forståelsen af, hvordan man kan skabe det rigtige klima. Selv om jeg ikke bryder mig ret meget om at ride en moralsk hest og holde moralbelæring for ministeren, vil jeg alligevel sige, at hvis man nu fra ministerens side havde taget en regulær forhandling med studenterrådet i København om det modtagne forslag, så føler jeg mig aldeles overbevist om, at man kunne været nået meget langt i en sådan forhandling og i hvert fald have fjernet en hel del af det, der har skabt vanskeligheder på dette område.

Sagen er jo nemlig den, at både når det drejer sig om de direkte valg, om de be-

stemte perioder og om forholdstalsvalgene, som ministeren gjorde opmærksom på i første omgang, så er jeg aldeles overbevist om, at dette ikke behøver at være i afgjort uoverensstemmelse med det, som studenterne har tilsigtet, og derfor ville der altså kunne have været opnået noget, hvis man var gået ind i en rimelig forhandling. Dette være også sagt i forbindelse med det, som hr. Knud Bro sagde om dette spørgsmål.

Det andet særlige spørgsmål, der er tale om, er spørgsmålet om organisationsfriheden. Dér bliver man nok nødt til at konstatere, at der altså er 2 grupper i denne sal, og når vi nu er kommet ind på at tale sådan lidt stærkt om hinanden, må jeg måske sige det på den måde: der er én gruppe, der ikke har en snus forståelse af, hvad organisationsfrihed betyder, og der er en anden, der takket være organisationsarbejdet har måttet kæmpe sig frem både fagligt og politisk. Og her konstaterer jeg altså, at her er der en meget stærk forskel på, hvordan man betragter en interessegruppes rettigheder og friheder til at organisere sig. Jeg tror ikke noget som helst på, at en sådan interesseorganisations form for arbejde skulle betyde noget i retning af at undertrykke anderledes tænkende. Derfor ville jeg gerne i forbindelse med de tanker, der er fremført om mindretals muligheder for at komme til orde, sige, at det er der da også fuld mulighed for i kampen om at være med i besættelsen af studenterrådets pladser, så også den form for argumentation falder.

Til hr. Knud Bro vil jeg gerne sige vedrørende uklarheden: jeg er meget ked af ikke at kunne betragte den højtærede justitsminister som min specielle pave på dette område. Jeg sætter ham umådelig højt, og jeg er meget ked af at skulle pille ved hans glorie, men det kan nu altså ikke være rigtigt, at vi uden videre skal bøje os og anerkende, at det, der blev sagt her i dag, nu engang er den højeste sagkundskab, som man har at rette sig efter og tro på. Uklarheden består, fordi der er eksperter af forskellig slags, der har udtalt sig om denne sag, og det er et af de spørgsmål, vi nødvendigvis må have klarret op.

Til hr. Knud Bro vil jeg også gerne tale noget om det spørgsmål, at uden for tinget stående grupper skulle kunne fremtvinge deres ønsker. Det er slet ikke det, der er tale

[Orla Møller.]

om. Fru Merete Bjørn Hanssen brugte vendingen, hvad det var for en lovgivningsmæssig glidebane, vi var gledet ud på, og antydede, at det skulle være under pres fra studenterne og hr. Camre. Vi giver os ikke af med at være presset af nogen, det vil jeg sige så tydeligt, som det overhovedet kan siges. Det, det drejer sig om i denne forbindelse, det er, at skal der skabes arbejdspladsdemokrati, så skabes det ikke af den ene part, og dette her det er et meget væsentligt spørgsmål. Arbejdspladsdemokrati skabes, hvor begge parter på en arbejdsplads kommer i en fornuftig samtale med hinanden.

Må jeg til sidst sige ganske kort: jeg håber trods alt på, at vort forslag her kan være med til i folketingsudvalget at fremme en forhandlingssituation, hvor vi kan få noget mere ud af det end den bastante afvisning, vi har været ude for i dag.

Knud Bro: Jeg tror, at der findes en salme, der begynder således: „Tænk, når engang den tåge er forsvunden“. Jeg må ærlig talt sige, at jeg synes ikke, hr. Orla Møller har bidraget meget til at få tågen til at lette. Jeg synes stadig, at der er mange ting, som fortaber sig i det dunkle. Når hr. Orla Møller f. eks. siger her fra tingets talerstol, at denne sal deles i 2 grupper, én, der forstår, hvad organisationer betyder, og én, der ikke forstår det, så må jeg igen spørge: hvad mener hr. Orla Møller med det?

Med hensyn til justitsministerens fortolkning vil jeg gerne sige, at jeg betragter heller ikke justitsministeren som en pave, men hvad har det med sagen at gøre? Er hr. Orla Møller ikke enig i, at udvalgets betænkning er klar, og at den må fortolkes sådan, som jeg har gjort det her fra tingets talerstol?

Så vil jeg gerne sige, at jeg har været enig i, at det var rimeligt at tage sagen om de indirekte valg ud af det oprindelige forslag, men jeg vil også gerne tilføje, at der her ikke var tale om, og der var ikke hermed nogen hensigt om at knægte studenterrådet eller endog anfægte dets ret til at være studenteråd. Også vi er tilhængere af en organisationsfrihed. Rådet kan opstille, men hvis andre ønsker at opstille, så må andre også have adgang til det. Det er vel i det hele taget demokratiets væsen, at et mindretal også

skal sikres retten til at kunne virke. Jeg har gerne villet understrege dette, for at det i hvert fald skal stå klart i denne debat.

Og må jeg så sige, at jeg opfattede fru Hanne Reintofts dagsordensforslag og hendes indlæg i øvrigt således, at hun accepterer den vægt, vi har lagt på betænkningen — det må vel være meningen med det. Men så skal jeg også sige, at da det drejer sig om valg til et offentligt organ, kan folketinget ikke delegere myndigheden til at udforme disse regler ud til andre, og jeg skal derfor på de tre regeringspartiers vegne afvise fru Hanne Reintofts dagsordensforslag og i øvrigt tilføje, at jeg synes at kunne forstå på hr. Orla Møllers betragtninger, at han heller ikke bestrider folketingets ret og pligt til at fastsætte disse regler.

Merete Bjørn Hanssen: Jeg vil gerne i anledning af hr. Orla Møllers udtalelser om, hvem der forstår, hvad organisationsfrihed er, og hvem der ikke gør det, spørge, om hr. Orla Møllers opfattelse af organisationsfrihed svarer til den, som jeg omtalte, da jeg citerede de udtalelser fra den nyvalgte formand for De studerendes Fællesråd i Århus, hvorefter det fremgik, at hvis andre lister stillede op til valget og fik deres kandidater valgt og disse så mødte op i de styrende organer, så ville de blive smidt ud. Er det den form for organisationsfrihed, som hr. Orla Møller forstår? Det beder jeg om at få et klart svar på.

Jeg kan ikke anerkende hr. Orla Møllers udtalelser om, at der består uklarhed omkring ministerens valgeregler. Disse valgeregler er i fuld overensstemmelse med lovens bestemmelser. Den uklarhed, der består, er den, at en organisation ikke kan indtage de pladser, som det i loven er fastlagt skal indtages af kandidater, som er valgt ved direkte valg på grundlag af almindelig valgret.

Samuelsen: Det er rigtigt, at det er meget vigtigt, at man får skabt det gode arbejdsklima, og dér synes jeg da, at der, efter at studenterrådet ved Københavns universitet havde fremsat sine statutter, også var forhandlinger. Der var ganske enkelte punkter, hvor man måtte pege på at disse statutter ikke var i overensstemmelse med loven.

Så vil jeg gerne med henblik på de for-

[Samuelson.]

handlinger, der skal finde sted senere her i aften i udvalgsarbejdet, spørge hr. Orla Møller ganske konkret: vil hr. Orla Møller mene, at det er rimeligt, at man i stedet for at vælge 11 repræsentanter til konsistorium vælger 44 konsistorialer, der kan sættes ud og ind af konsistorium alt efter behov? Hvis man gav studenterrådet repræsentationsretten, vil hr. Orla Møller så også finde det rimeligt, at dette studenterråd så kunne udskiftes flere gange i løbet af året, såfremt $\frac{2}{5}$ af studenterrådet ønskede det? Vil hr. Orla Møller mene, at det med sådanne regler er muligt at komme i gang med at administrere de meget store beløb, der skal anvendes på universiteterne, eller vil hr. Orla Møller ligesom vi andre måske mene, at det hele drukner i procedurebesvær?

Kjær Rasmussen: Jeg er desværre ikke rigtig i stand til at deltage i debatten, for jeg fik jo ikke svar af ministeren på de spørgsmål, jeg stillede ham. Jeg skal derfor kun sige, at vi er i stand til at stemme for det stillede dagsordenforslag, idet det er i overensstemmelse med det forslag, vi stillede i foråret, og dette forslag gik som bekendt ud på, at grupperne selv skulle fastsætte deres valgeregler.

Hanne Reintoft: Jeg vil bare lige sige til hr. Knud Bro, at vi så meget gerne, meget gerne, at såvel gældende lov blev overholdt, som at ånden og tanken i forskellige udvalgsbetænkninger blev overholdt. Tænk, om man f. eks. overholdt — det vil jeg sige til fru Merete Bjørn Hanssen — den lille, klare bestemmelse i vores lovgivning om, at hver kommune har pligt til at sørge for de tilstrækkelige institutioner. Tænk, hvis det gav lige så mange søvnløse nætter, at det ikke bliver overholdt!

Men når det er sagt, så holder hr. Knud Bros argumentation for at afvise min dagsorden ikke, for hvis jeg skulle acceptere betænkningen — hvis man vil anlægge hr. Knud Bros syn på det — så skulle det have

været ind i loven. Og hvis man havde fået det ind i loven i sin tid, så havde man ikke taget studenterne ved næsen, som man nu på meget snu og fiks måde gjorde — det må vi indrømme. Man skulle have haft det ind i loven, hvis det skulle respekteres, at det ikke kunne delegeres ud.

Derfor vil jeg anbefale alle, som ønsker, at der skal komme noget ud af den forhandling, som hr. Morten Lange og hr. Orla Møller foreslår — jeg går ud fra, at når man foreslår forhandling, så ønsker man også et positivt resultat, som studenterne kan være tilfredse med — så vil jeg anbefale i hvert fald den del herinde at stemme for det; for det eneste, det kommer til at betyde, er, at studenterne selv kan få lov at vælge deres organisationsform.

(Kort bemærkning).

Orla Møller: I en kort bemærkning er det ikke engang muligt at besvare alle de spørgsmål, jeg er blevet stillet over for. Jeg skal nøjes med den ganske enkelte sætning til hr. Knud Bro, at jeg stadig væk er af den opfattelse, at udvalgets betænkning ikke er klar, og at det også er dér, diskussionen står.

Til fru Merete Bjørn Hanssen: jeg har ikke bundet mig til i nogen som helst henseende at springe for nogen som helst studenterrådsformand, heller ikke den, som har fremsat de pågældende citater, og jeg ønsker ikke nogen som helst form for udemokratiske metoder taget i anvendelse.

Til hr. Samuelson vil jeg gerne sige ganske generelt, at de spørgsmål, der bliver trukket frem, er jo nogle af dem, der havde været grund til at tage en forhandling om fra ministerens side, og det var bl. a. nogle af disse spørgsmål, jeg havde i tankerne på dette område.

Må jeg om forslaget om motiveret dagsorden sige, at vi fra socialdemokratiets side vil undlade at stemme, og det skal jeg motivere med, at vi ved deltagelsen i det forslag, der er til behandling i dag, har ønsket at fremme

[Orla Møller.]

en form for forhandling. I det øjeblik vi ville stemme for en sådan dagsorden, faldt alle vore muligheder for at komme videre i forhandlinger væk.

Undervisningsministeren (Helge Larsen): Jeg ønsker blot ganske kort at kommentere hr. Orla Møllers udtalelse om, at forhandling om studenterrådsforslag til valgregler kunne være opnået. Jeg har allerede gjort opmærksom på, at såvel i juli som i august måned havde vi møder om det, fremførte vore synspunkter, men hvad der vel navnlig har interesse i denne forbindelse, er, at studenterrådets forslag blev afleveret i undervisningsministeriet mandag den 28. september, og samtidig meddelte man fra studenterrådets side ministeriets embedsmænd, at svar måtte komme dagen efter, da man om onsdagen agtede at starte sin egen valgprocedure på sit eget grundlag.

Ordføreren for forslagsstillerne (Morten Lange): Jeg er ked af, at ministeren åbenbart ikke opdagede, at jeg i virkeligheden meget gerne ville have afklaret nogle problemer, han selv har skabt. I hans første forslag var, som jeg sagde, inkorporeret studenterrådet som en styrelsesfaktor. I det endelige forslag faldt det ud. Jeg går ud fra, at begge disse lovforslag efter ministerens mening var demokratiske. Det, som er min ganske bestemte opfattelse, er, at den udvikling, ministeren dér har gennemgået og fået et folketingsflertal til at gennemgå på ganske kort tid, den er måske ikke helt generel, det kan ske, at verden ikke har udviklet sig ligesådan. Og netop med denne baggrund som hovedmotiv er det jo helt naturligt, at overgangsbestemmelser for en lov af denne art er naturlige, så ministeren får mere frihed, end han har undt sig selv. Jeg er ked af, at ministeren går med selvpåtagne håndjern; det er ikke oppositionen i folketinget, der denne gang giver ham det. Men jeg synes, sagen er ganske enkel og har ganske nær sammenhæng med selve den udvikling, loven har gennemgået, og det skulle ikke kunne undre ministeren, at problemer som dem, der nu er opstået, ville opstå; det skulle endog have kunnet forudses.

Fru Merete Bjørn Hanssen taler meget

smukt efter lov-og-orden-perspektivet. De, der taler for lov og orden, har en vis evne til at skabe uorden; jeg ved ikke rigtig, hvordan det hænger sammen, men sådan er det nu engang her i denne onde verden, vi lever i. Jeg skal blot lige sige, at såvel min medforslagsstiller som jeg har haft den ganske klare hensigt med dette lovforslag at prøve på på trods af, at der efter vor mening har været fjumret i det fra dette høje tings side, at sikre lov og orden på vej til en demokratisk udvikling. Det er den eneste hovedhensigt, vi har haft, og jeg håber trods den negative holdning, at den bliver nået. Men jeg begynder at blive skeptisk.

Hvad angår det stillede dagsordensforslag, kan jeg karakterisere det som en lidt massiv formulering af, hvad man venter der kommer ud af forhandlingerne. Jeg plejer ikke at prøve på at få forhandlingsresultater vedtaget, inden man forhandler, og da forslaget yderligere påstår, at vi skal gå over til næste sag på dagsordenen, så vi slet ingen forhandlinger får, så vil jeg under hensyn til den sympati, jeg har for indholdet, foreslå, at vi afholder os fra at stemme og derefter ser frem til fredsommelige forhandlinger — må vi jo håbe — som måske kunne manifestere sig på en linje, som ikke ligger ret langt fra det dagsordensforslag, der således næppe bliver vedtaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslag om motiveret dagsorden af Hanne Reintoft (se sp. 821)

forkastedes med 79 stemmer mod 3; 48 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Da der foreligger indstilling fra grupperne, skal jeg allerede i indværende møde lade foretage valg af det udvalg, som det nu blev besluttet at nedsætte.

Man gik altså til:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændring af lov om universiteternes styrelse [af Morten Lange og Orla Møller].

Valgt blev: *Knud Bro, Jørgen Jensen, Lembourn, Ellen Strange Petersen, Merete Bjørn Hanssen, Enggaard, Johan Philipsen, Samuelsen, Bernhard Baunsgaard, Valbak, Orla Møller, Camre, Anker Jørgensen, Kampmann, Knud Nielsen, Sagaard og Morten Lange.*

Anden næstformand (Hanne Budtz): Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlem af folketinget Hanne Reintoft har meddelt mig, at hun ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning angående afkriminalisering af medlems- og ledelsesforholdene i hjemmeværnet.

Skriftlig fremsættelse af forslag.

Hanne Reintoft: Hermed har jeg den ære for folketinget at fremsætte *forslag til folketingsbeslutning angående undersøgelse af medlems- og ledelsesforholdene i hjemmeværnet.*

Hjemmeværnet har i årenes løb i tiltagende grad fået karakter af et korps, som først og fremmest vil være egnet til indsættelse mod landets egen befolkning i tilfælde af civile uroligheder, således som det ses af en stigende integration med politiet.

Endvidere har hjemmeværnsmedlemmer i et ikke ringe antal tilfælde begået drab eller forårsaget legemsbeskadigelse med de våben, de har fået udleveret.

Sikkerhedsforanstaltninger i forbindelse med optagelse i hjemmeværnet burde have kunnet forhindre, at våbnene kom gerningsmændene i hænde.

Den således opståede situation, der nu tegner sig meget markant, gør en grundig undersøgelse af hjemmeværnets medlems- og ledelsesforhold yderst påkrævet, således at der på grundlag heraf kan træffes de nødvendige foranstaltninger til at fjerne de nævnte farlige sider ved opretholdelse af et

hjemmeværn, der dog — om det havde været muligt — burde ophæves.

I øvrigt henvises til den udførlige begrundelse, som er givet i de bemærkninger, der ledsager forslaget.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 29. oktober, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om udførsel af kød m. m.

2) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om erhvervsskattens afløsning i visse kommuner m. v.

3) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Forhøjelse af grundbeløb).

4) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om invalidepension m. v. (Forhøjelse af ydelser).

5) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Forhøjelse af grundbeløb).

6) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om omsorg for invalidepensionister og folkepensionister. (Forhøjelse af beløb til personlige fornødenheder).

7) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af statsbaneloven. (Undersøgelse af jernbaneulykker).

8) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov. (Forbud mod propaganda for krig og mod racediskrimination m. v.).